

Česká eponyma v patologii

Ivo Šteiner

Fingerlandův ústav patologie LF UK a FN, Hradec Králové

SOUHRN

Konání 24. Evropského kongresu patologie v Praze je příležitostí upozornit na česká jména, která se stala eponymy v patologické terminologii: **Karel Rokitanský** – R. hrbolek v dermoidní cystě; R. trombogenní teorie aterosklerózy; Mayerův – R. – Küsterův – Hauserův – Winckelův syndrom (vrozená malformace pochvy a dělohy); **Václav Treitz** – T. ligamentum duodeni; T. retroperitoneální kýla; T. uremická kolitida; **Vilém Dušan Lambl** – L. výrůstky srdečních chlopní; *Lambli* (*Giardia*) intestinalis, a také základ urologické cytologie; **Stanislav Provázek** – Prowazek – Halberstädterova tělíska (trachom); *Rickettsia Prowazeki* (skvrnitý tyfus); **Josef Vaněk** – V. tumor (zá-
nětlivý fibroidní polyp žaludku), a také průkaz etiologie pneumocystové pneumonie; **Otto Jírovec** – *Pneumocystis Jiroveci*; **Blahoslav Bednář** – B. tumor (pigmentovaný protuberující dermatofibrosarkom).

Klíčová slova: Rokitanský – Treitz – Lambl – Provázek – Vaněk – Jírovec – Bednář – historie patologie

Czech eponyms in pathology

SUMMARY

The 24th European Congress of Pathology taking place in Prague is an opportunity to remind our society of the Czech names appearing as eponyms in pathological terminology: **Karel Rokitanský** – R. protuberance in dermoid cyst; R. thrombogenic theory of atherosclerosis; Mayer – R. – Küster – Hauser – Winkel syndrome (congenital malformation of the vagina and uterus); **Václav Treitz** – T. duodenal ligament; T. retroperitoneal hernia; T. uremic colitis; **Vilém Dušan Lambl** – L. excrescences of heart valves; *Lambli* (*Giardia*) intestinalis, and also the foundation of urological cytology; **Stanislav Provázek** – Prowazek – Halberstädter bodies (trachoma), *Rickettsia Prowazeki* (typhus fever); **Josef Vaněk** – V. tumor (gastric inflammatory fibroid polyp), and also discovery of the etiology of pneumocystic pneumonia; **Otto Jírovec** – *Pneumocystis Jiroveci*; **Blahoslav Bednář** – B. tumor (pigmented dermatofibrosarcoma protuberans).

Keywords: Rokitanský – Treitz – Lambl – Prowazek – Vaněk – Jírovec – Bednář – history of pathology

Cesk Patol 2013; 49(1): 51–54

Obr. 1. Sochařský dvojportrét Karla Rokitanského od Vladimíra Preclíka (2005).

Konání 24. Evropského kongresu patologie v Praze je příležitostí upozornit na česká jména, která se stala eponymy v patologické terminologii. Z 19. století jsou to Rokitanský, Treitz a Lambl, z 20. století pak Provázek, Vaněk, Bednář a Jírovec.

KAREL ROKITANSKÝ (1804 – 1878) (Obr. 1)

Jeden z nejslavnějších patologů 19. století se narodil v Hradci Králové, většinu života však prožil ve Vídni. Po studiu medicíny v Praze a ve Vídni nastoupil roku 1828 dráhu patologa. Za 47 let svého profesionálního působení provedl 60 tisíc patologických a 25 tisíc soudních pitev. Úzce spolupracoval s kliniky ve smyslu klinicko-patologické korelace, zejména s dalším Čechem ve Vídni – internistou Josefem Škodou. Rokitanský učinil dlouhou řadu významných objevů chorob, syndromů a teorií. Většina z nich se stala anonymní součástí lékařské vědy, jen malá část se uchovala jako eponyma.

*Stefan H, Procházková O, Šteiner I: Karel Rokitanský.
LF UK Hradec Králové, 2005, 96 ss.*

Rokitanského hrbolek (protuberance)

Ve zralém teratomu (dermoidní cystě) vaječníku je po vyprázdnění mazu s chlupy patrný výrůstek stěny prominující do lumina, v němž histologicky prokážeme typickou směs zralých tkání – Rokitanského hrbolek.

✉ Adresa pro korespondenci:

Prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.
Fingerlandův ústav patologie LF UK a FN
Sokolská 581
500 05 Hradec Králové
tel.: 495832481
e-mail: steiner@lfhk.cuni.cz